

آذربایجان شرقی چهارمین اولویت شکل گیری هاب در ایران/ ضرورت توجه به مزیت ممتاز آذربایجان شرقی در عرصه ترانزیت

یادداشت اختصاصی اعتدال آذربایجان(اعتدال پرس) از: **محمد ابراهیم نوشیروانزاده - فوق لیسانس برنامه ریزی شهری**

ایران با توجه به قرارگیری در منطقه جنوب غرب آسیا و محل اتصال ۵ کریدور بین المللی و ۶ کریدور منطقه ای از جمله نقاط مورد توجه کشورهای تولید کننده و مصرف کننده کالا و شرکتهای توزیع و یا شرکتهای حمل و نقل میباشد .

جمهوری اسلامی ایران دارای سه مزیت نسبی و رقابتی بین المللی برتر در دنیا است :

- نفت و گاز (نفت مقام پنجم و گاز مقام دوم جهانی)
- گردشگری ایران جزو ده کشور برتر جهان در مالکیت به آثار تاریخی و فرهنگی و پدیده های جغرافیایی (طبیعی و انسانی ساخت) است
- ترانزیت و لجستیک- ایران در محل اتصال و گرهگاه کریدورهای بین المللی و منطقه ای قرار گرفته و قادر است ایران را بزرگترین مسیر جریانهای عبوری کالا و خدمات در سطح جهانی و منطقه ای مطرح نماید .

کریدورهای بین المللی و منطقه ای موجود که ایران نقش جغرافیایی خوبی در آنها دارد :

1. کریدور شمال - جنوب
2. کریدور تراسیکا
3. کریدور سه گانه آلتید
4. کریدور جاده ابریشم
5. کریدور شرق - غرب
6. محور شرق

7. شبکه بزرگراه‌های آسیایی
8. موافقتنامه چهارجانبه عشق آباد (ازبکستان- ترکمنستان- ایران- عمان)
9. کریدورهای حمل و نقلی سازمان همکاری های اقتصادی اکو
10. ITI استانبول - تهران - اسلامآباد
11. KTAI قرقیزستان - تاجیکستان - افغانستان - ایران

در ایران بعد از نفت و گاز، ترانزیت (لجستیک) و گردشگری قرار گرفته است که هر دو مزیت (نفت و گاز و گردشگری) بطریقی جهت بهبود فرایند، به فعالیت های لجستیکی وابسته است .

ایران با توجه به قرارگیری در منطقه جنوب غرب آسیا و محل اتصال ۵ کریدور بین المللی و ۶ کریدور منطقه ای از جمله نقاط مورد توجه کشورهای تولید کننده و مصرف کننده کالا و شرکتهای توزیع و یا شرکتهای حمل و نقل میباشد .

ظرفیت فعلی ایران در عرصه ترانزیت حدود ۵۰ میلیون تن کالا میباشد که اگر برای هر تن فقط در عرصه ترانزیت ۲۰۰ دلار سود در نظر بگیریم در آمد سالیانه ایران از این محل حدود ۱۰ میلیارد دلار خواهد بود. این رقم مهمترین عامل افزایش تولید ناخالص داخلی و افزایش یک درصدی نرخ رشد سالیانه کشور میباشد.

ولی ظرفیت واقعی ایران طبق اعلام وزارت راه و شهرسازی با امعان نظر به موقعیت ژئواستراتژیک، ژئواکونومیک و ژئوپولیتیک ایران برای

عرصه ترانزیت بیش از ۱۵۰ میلیون تن می باشد. عدم عنایت به مباحث ترانزیت و تامین زیرساختهای مورد نیاز سخت افزاری و نرم افزاری سبب شده کشورهای منطقه ای جایگاه تاریخی ایران را در این عرصه کمرنگ سازند .

خلاصه عملکرد حمل و نقل ایران از نگاه مزیت لجستیکی

- قرارگیری ایران ۷۵ میلیون نفری در جنوب غرب آسیا و در منطقه خاورمیانه و محل اتصال و گره جریانات عبوری کالا و خدمات بین المللی و منطقه ای
- تردد سالانه بیش از ۱۲ میلیون تن کالای ترانزیتی از مبادی مرزی کشور
- بیش از ۱۲٪ از تولید ناخالص داخلی از طریق ترانزیت و حمل و نقل بدست می آید
- بصورت مستقیم و غیر مستقیم بیش از ۸٪ جمعیت ایران با حمل و نقل و ترانزیت و خدمات مرتبط اشتغال دارند
- کشورهای منطقه ای با علم به اهمیت حمل و نقل در جهت تولید ارزش افزوده و به تبع آن افزایش GDP (Gross Domestic Product) در صدد ایجاد زیربنای مناسب حمل و نقل بین المللی هستند

استان آذربایجان شرقی با عنایت به موقعیت ممتاز جغرافیایی و قرارگیری در محل عبور کریدورهای بین المللی به اروپا و کشورهای CIS بهترین جایگاه را در عرصه فعالیت های لجستیکی دارد و قادر است ۱۵٪ از سهم ناخالص کشور را در عرصه ترانزیت به خود اختصاص دهد که این درآمد رقمی زیادی در عرصه درآمدهای خدماتی است. وجود منطقه آزاد ارس و منطقه ویژه سهلان با جمیع مزیت های قانونی و توانمندی های محیطی قادر هستند حتی این سهم در آمدی را بیشتر نمایند.

طبق مطالعات متخصصین اقتصادی، ایران میتواند محل شکل گیری ۱۲ هاب یا پایانه ترکیبی باشد که استان آذربایجان شرقی چهارمین اولویت هاب است که از ۱۰۰۰ میلیون تن کالای جابجا شده در بین هاب ها قادر است ۱۲۰ میلیون تن کالا را از خود عبور دهد و حتی این هاب قدر است محل تمرکز و پردازش کالا و ایجاد تولید ارزش افزوده برای کشورهای منطقه ای گردیده و زمینه شکل گیری یک کریدور منطقه ای با کشورهای هدف بمانند روسیه و گرجستان و ارمنستان و آذربایجان گردد

خلاصه وضعیت استان آذربایجان شرقی از نگاه مزیت لجستیکی

- قرارگیری در شمال غرب کشور و همسایگی با جمهوری خودمختاری نخجوان و جمهوری ارمنستان و جمهوری آذربایجان
- وجود دو مبداء ورودی و خروجی رسمی در مرز خودمختاری نخجوان و ارمنستان
- جمعیت استان حدود ۴ میلیون نفر و ۵٪ جمعیت کشور
- نرخ رشد استان حدود ۵/۳٪ و گردش مالی ۵/۲٪
- نسبت تناژ صادراتی استان نسبت به کشور ۱ درصد
- نسبت ریالی صادرات استان نسبت به کشور ۶/۲ در صد
- نسبت دلاری صادرات استان نسبت به کشور ۷/۲ در صد

با امعان نظر به مراتب فوق بنظر می رسد عنایت ویژه مسئولین محترم اقتصادی ، قانونگذاری و برنامه ریزی استان در مکانیابی و سیاست گذاری ایجاد فضاهای کالبدی و فعالیتی برای شکل دهی به عملیات لجستیکی در منطقه ویژه سهلان و منطقه آزاد ارس و ... بعنوان نقاط مزیت دار بیش از پیش ضرورت پیدا کرده است . لحاظ نرخ رشد استان و میزان گردش مالی با لحاظ سهم استان از جمعیت کشور می طلبد در جوار بخش صنعت و سایر بخشهای اقتصادی به بخش خدمات خاصا لجستیک نیز توجه خاصی گردد . ضمنا بخش لجستیک میتواند تولید ناخالص استان را بیش از ۱٪ ارتقا بخشیده و آسایش ، آرامش و رفاه را که ماحصل این فعالیت در ایران و استان آذربایجان شرقی خواهد بود ، ایجاد نماید .

